

1. Uluslararası Turizm ve Otelcilik Sempozyumu, 29 Eylül-1 Ekim 2011

UTOS'11

I. ULUSLARARASI TURİZM VE OTELCİLİK SEMPOZYUMU
1st INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON TOURISM AND HOTEL MANAGEMENT

EDİTÖRLER

Yrd. Doç. Dr. Şafak ÜNÜVAR

Öğr. Gör. Gamze İLKER

Öğr. Gör. Metehan TEMİZEL

Okutman Ayşe CABI

29 EYLÜL – 1 EKİM 2011

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
BEYŞEHİR ALİ AKKANAT TURİZM İŞLETMECİLİĞİ VE OTELCİLİK YÜKSEKOKULU
UYGULAMA OTELİ ANAMAS KONUK EVİ

SEMPOZYUMU DÜZENLEYEN
S.Ü. TURİZM İŞLETMECİLİĞİ VE OTELCİLİK YÜKSEKOKULU
S.Ü. BEYŞEHİR ALİ AKKANAT TURİZM İŞLETMECİLİĞİ VE OTELCİLİK YÜKSEKOKULU
S.Ü. SOSYAL BİLİMLER MESLEK YÜKSEKOKULU
S.Ü. BEYŞEHİR ALİ AKKANAT MESLEK YÜKSEKOKULU
KONYA VALİLİĞİ İL KÜLTÜR VE TURİZM MÜDÜRLÜĞÜ

1. Uluslararası Turizm ve Otelcilik Sempozyumu, 29 Eylül-1 Ekim 2011

Sempozyum Başkanı

Prof. Dr. Osman AKANDERE (Başkan)
Prof. Dr. Hasan Kürşat GÜLEŞ (Eş Başkan)

Onur Kurulu

Dışişleri Bakanı Ahmet DAVUTOĞLU
Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul GÜNAY
Kültür ve Turizm Bakanlığı Müsteşarı Özgür ÖZARSLAN
Konya Valisi Aydın Nezih DOĞAN
Selçuk Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Süleyman OKUDAN

Konya Büyükşehir Belediye Başkanı Tahir AKYÜREK
Beyshehir Belediye Başkanı İzzet TAŞÇI
Devlet Arşivleri Genel Müdürü Doç. Dr. Yusuf SARINAY
Panko Birlik Yönetim Kurulu Başkanı Recep KONUK
Akkanat Holding Yönetim Kurulu Başkanı Ali AKKANAT

Düzenleme Kurulu

Prof. Dr. Osman AKANDERE
Prof. Dr. Antonio Guevara PLAZA
Prof. Dr. Hasan Kürşat GÜLEŞ
Prof. Dr. Tahir AKGEMCİ
Prof. Dr. Ramazan ÇALIK
Prof. Dr. Raif PARLAKKAYA
Prof. Dr. Çağatay ÜNÜSAN
Doç. Dr. Abdullah KARAMAN
Doç. Dr. Mete SEZGİN
Doç. Dr. Ahmet TAYFUN

Yrd. Doç. Dr. Ceyhun Çağlar KILINÇ
Thomas OEPEN, AJT - Fachverband für
touristische Aus- und Weiterbildung e.V.
Sarah ILES, European College of Business and
Management, İngiltere
Yrd. Doç. Dr. Vural ÇAĞLIYAN
Yrd. Doç. Dr. İbrahim Hakkı KAYNAK
Yrd. Doç. Dr. Ramazan GÖRAL
Yrd. Doç. Dr. Aziz ÖZTÜRK
Yrd. Doç. Dr. Erkan AKGÖZ
Yrd. Doç. Dr. Murat SEZGİN

Marina AMBROSECCHIO, UET - Scuola
Universitaria Europea per il Turismo
Michael SCHLICHT, UET - Scuola Universitaria
Europea per il Turismo
Öğr. Gör. Gamze İLKER
Öğr. Gör. Metehan TEMİZEL
Öğr. Gör. Ayşe CABİ
Öğr. Gör. Gökhan AKANDERE
Öğr. Gör. Karabey PALAVAR
Öğr. Gör. Çetin TOPUZ

Sempozyum Sekreteryası

Yrd. Doç. Dr. Ceyhun Çağlar KILINÇ
Doç. Dr. Abdullah KARAMAN
Yrd. Doç. Dr. Vural ÇAĞLIYAN
Yrd. Doç. Dr. İbrahim Hakkı KAYNAK
Öğr. Gör. Melis ATTAR
Öğr. Gör. Neriman ÇELİK

Öğr. Gör. Semih BÜYÜKİPEKCI
Araştırma Görevlisi Şeyda SARI
Araştırma Görevlisi Aladdin BAŞODA
Araştırma Görevlisi Çağrı ŞAÇLI
Araştırma Görevlisi Serkan AYLAN
Gözde KORKMAZ

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Tahir AKGEMCİ
Prof. Dr. Antonio Guevara Plaza
Prof. Dr. Ahmet AKTAŞ
Prof. Dr. Claus Schöning
Prof. Dr. Hasan Kürşat GÜLEŞ
Prof. Dr. Öcal USTA
Prof. Dr. Celil ÇAKICI
Prof. Dr. Inmaculada Almahano Güeto
Prof. Dr. Orhan İÇÖZ
Prof. Dr. Gerhard Wazel
Prof. Dr. Alp TİMUR
Prof. Dr. Adem ÖGÜT

Prof. Dr. Necdet HACIOĞLU
Prof. Dr. Renata IMBRUGZIA
Prof. Dr. Adnan ÇELİK
Prof. Dr. Encarnación Postigo Pinazo
Prof. Dr. Fehmi KARASIOĞLU
Prof. Dr. Mahmut TEKİN
Prof. Dr. María Dolores
Prof. Dr. Meryem AKOĞLAN KOZAK
Prof. Dr. María-José Varela Salinas
Prof. Dr. Naim Ata ATABEY
Prof. Dr. Osman OKKA
Prof. Dr. Ramazan ÇALIK

Prof. Dr. Raif PARLAKKAYA
Prof. Dr. İbrahim İLKHAN
Prof. Dr. Hasan BAHAR
Prof. Dr. Salih KUŞLUVAN
Prof. Dr. Bahattin RIZAOĞLU
Prof. Dr. Cevat TOSUN
Prof. Dr. Atilla YÜKSEL
Prof. Dr. Orhan BATMAN
Prof. Dr. Esin CAN MUTLU
Doç. Dr. Mete SEZGİN
Doç. Dr. Ali ALAGÖZ
Doç. Dr. Abdullah KARAMAN

Doç. Dr. Günter FÜTH
Doç. Dr. Muammer ZERENLER
Doç. Dr. Hasan BÜLBÜL
Doç. Dr. Zeynep KUŞLUVAN
Dr. CSc. Janka PAVLOVOVA
Yrd. Doç. Dr. Ceyhun Çağlar KILINÇ
Yrd. Doç. Dr. Vural ÇAĞLIYAN
Yrd. Doç. Dr. Nuri ÖMÜRBEK
Yrd. Doç. Dr. Ramazan GÖRAL
Yrd. Doç. Dr. Erkan AKGÖZ
Yrd. Doç. Dr. Ece SARIGÜL

**TURİZMİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ VE TURİSTLERİN BU KONUDA BİLİNÇ DÜZEYLERİ:
AKSARAY İLİNDE UYGULAMALI BİR ÇALIŞMA**

SUSTAINABILITY OF TOURISM AND CONSCIOUS LEVEL OF TOURIST IN THIS SUBJECT: AN
APPLIED RESEARCH IN AKSARAY

Öğr. Gör. Şule ARDIÇ
Aksaray Üniversitesi

ÖZET

Bu çalışma son zamanlarda önemli hale gelen turizm sektörünün sürdürülebilirliğinin ne düzeyde olduğu ve önemini vurgulamak amacıyla yapılmıştır. Turizm, bir ülkenin veya bölgenin kalkınması ve gelişmesinde önemli alt sektörlerdendir. Çevre ve doğal kaynaklarla yoğun ilişkisi olan turizm, kalkınma ve çevreyi birbirine uyumlu hale getirmelidir. Tam bu noktada çevre güzelliğini sürdürmek, kalkınmayı devam ettirmek konularında sürdürülebilir turizm kavramı ortaya çıkmaktadır.

Çalışmada sürdürülebilir turizm kavramı tanımlanacak, turizmin sürdürülebilirliği için neler yapılacağından bahsedilecek ve Aksaray ilinin turist çekimi kuvvetli olan Güzelyurt ilçesinde 4. kez düzenlenecek olan yaz sanat akademisine gelen katılımcılara, gelen yabancı turistlere, yerel halka ve esnafa sürdürülebilir turizm bilinçlilik düzeylerinin ölçüleceği likert ölçekli bir anket uygulanacaktır. Çıkan bulgularla bölgeye gelen turistlerin sürdürülebilir turizm bilinci üzerinde ekonomik, çevresel, sosyo-kültürel ve demografik özelliklerinin etkili olup olmadığı hakkında bilgi sahibi olunacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, Turizm, Turist Bilinci.

ABSTRACT

The purpose of this study is to emphasize importance of sustainable tourism that tourism sector becoming important in recent times, sustainability is at what level. Tourism is one of important sub-sector to development of country or region. Tourism, intense relationship with environment and natural sources, must be compatible tourism development and environment. In this point, sustainable tourism comes out a concept for carrying on beauty of environment and development.

In this study is defined the concept of sustainable tourism, there will be mentioned what can be done for sustainability of tourism and it is applied a Likert scale measured survey levels of awareness of sustainable tourism to 60 tourists, will come to Güzelyurt, taking a strong tourist district of the province of Aksaray, for 4. Traditional Summer Art Academy, foreign tourists, locals and craftsman. It shall be informed about region tourists awareness of sustainable tourism on the economic, environmental, socia-cultural and demographic characteristics whether or not effective.

Key Words: Sustainability, Tourism, Tourist Awareness.

GİRİŞ

Ekonomik ve topluluk hareketi olarak görülen turizm, yarattığı istihdam artışı, döviz kazancı sağlaması, alt yapıya etkisi, ekonomide diğer sektörlerle yarattığı olumlu etkilerin yanı sıra toplumlar arasındaki sosyo-kültürel, politik ve çevresel etkiler nedeniyle gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin vazgeçilmez faaliyetlerindedir.

Günlük koşuşturmaların içinde kalabalık ve stresli iş ortamında, hava ve çevre kirliliğinin her geçen gün arttığı bir ortamda, gelir düzeyinin ve eğitim düzeyinin yükselmesi turizmi bir ihtiyaç olarak kabul edilmiştir. İç ve dış turizm faaliyetlerine katılım artmış ve turizm dünyada en çok gelişme gösteren sektörlerden biri olmuştur. Turizmin yarattığı olumlu etkiler ile birçok ülke ekonomik darboğazdan ve işsizlik gibi sorunlardan en az zarar görmüştür. Gidilen yerler, ziyaret edilen kültürler şimdiki kuşakların ihtiyacını karşılamakta zorlanacağı düşüncesi ile sürdürülebilirlik, devamlılık kavramı ortaya çıkmıştır.

1. Uluslararası Turizm ve Otelcilik Sempozyumu, 29 Eylül-1 Ekim 2011

Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Komisyonu'nun 1987 yılı tanımına göre: "İnsanlık, gelecek kuşakların gereksinimlerine cevap verme yeteneğini tehlikeye atmadan, günlük ihtiyaçlarını temin ederek, kalkınmayı sürdürülebilir kılma yeteneğine sahiptir"

(<http://tr.wikipedia.org/wiki/S%C3%BCrd%C3%BCr%C3%BClebilirlik>).

Sürdürülebilirlik etrafımızda kullandığımız tüm kaynakların bir gün bitebileceğini düşünerek zarar vermeden kullanmakta denilebilir. Turizmin en önemli çekicilik kaynakları doğal ve beşeri kaynaklardır. Bunlar fütursuz bir kullanımla gelecek nesillere kalmayacak nadide değerlerdir. Bu sebeple yapılan birçok ulusal ve uluslar arası toplantılar sonucunda sürdürülebilir turizm kavramı ortaya çıkmıştır ve her geçen gün önemi artmaktadır.

Günümüzde çevre ile daha iyi ilişkiler kuran, onun değerini bilen ve en az zarar vermeyi amaçlayan turist grupları oluşmaya başlamıştır. Bu da ülkelerin sürdürülebilir turizm konusunda yoğunlaşmalarına neden olmuştur. Sürdürülebilir turizm, öylesine, bir programa uymadan ve uygunsuz şekilde gelişerek ev sahibi topluma olumsuz yansımaları karşılık çıkmıştır. Artan rekabet koşulları hem tüketici hem de üreticiler için bir kısıt olmuştur, tüketici kendisinden sonrakileri düşünmez; üretici ise anlık karlara bakmaktadır. Turizmin ileriki dönemlerde de ülke ekonomisine yardımcı bir sektör olabilmesi için devamlılığı korumalıdır.

Bu konudan hareketle araştırmanın amacı, turizm sürdürülebilirliği konusunda Aksaray iline gelen yerli ve yabancı turistlerin bilinci düzeyi hem de üretici olarak yerli halkın bilinci arasında farklılık olup olmadığı ve demografik nedenlerin bu konu üzerinde etkisi ölçülmek istenmiştir.

1. ARAŞTIRMANIN KONUSU

Sürdürülebilirlik; ekonomik, toplumsal ve çevresel boyutları olan bir kavramdır, sadece bugünün toplumunu ve gereksinimlerini değil gelecek nesillerin gereksinim ve isteklerini tehlikeye atmadan bireylerin ve toplumların yaşam kalitelerini iyileştirebilme olanaklarının sunulması ve korunmasıdır (Aslan, 2008: 73). Sürdürülebilirlik, çevresel koruma, ekonomik refah ve sosyal sorumluluğu birleştiren bir sürecin karar alma mekanizmasında kullanılmasıdır Sürdürülebilir turizm kavramı, sürdürülebilir kalkınma kavramının ortaya atılmasından sonra sürdürülebilir kalkınma yaklaşımının ilke ve stratejilerinin turizm sektörüne uyumlaştırılması ile ortaya çıkmıştır. Sürdürülebilir turizm kavramı; yöredeki insanların ve turistlerin ihtiyaçlarını gelecekteki fırsatları da koruyarak karşılama anlayışıdır (Avcıkurt, 1997:136).

Sürdürülebilir turizm kavramı, daha geniş bir kavram olan "sürdürülebilir büyüme"den gelen ve bu büyümeyi turizmin özel bağlamına uygulama anlamına gelen özel bir terimdir. Çevre kalitesini devam ettirmek, turistik bölgelerin yaşam kalitelerini yükseltmek, kaliteli ziyaretçi deneyimini gerçekleştirmek, kalkınmada eşitliği teşvik, turizmin ekonomiye ve çevreye katkılarını sağlamak ve geliştirmek gibi amaçlar taşımaktadır (Inskeep, 1991:461). Sürdürülebilir turizm; insanın etkileşim halinde olduğu çevrenin bozulmadan ve değiştirilmeden korunarak, kültürel bütünlüğün, flora ve fauna çeşitliliğinin ve yaşamı sürdüren sistemlerin devamlılığını ve tüm kaynakların gezilen bölgedeki insanların ve turistlerin ekonomik, sosyo-ekonomik ve kültürel ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde ve gelecek nesillere de aynı şekilde hitap edecek biçimde yönetilmesi olarak tanımlanabilir.

Turizmin sürdürülebilirliği, turizme kaynak sağlayan yerel, bölgesel ve ülkesel değerlerin bilinmesi, bu kaynakların korunması, geliştirilmesi ve çekiciliğinin her zaman devamlılığının sağlanması anlamına da gelmektedir. Turizm açısından sürdürülebilirlik kavramı, turizmin kaynağı olan doğal, tarihi, kültürel, sosyal ve estetik değerlerin korunup geliştirilerek çekiciliklerinin devamını sağlamayı ifade etmektedir. Turizmin gelişmesinin gerçekleşmesinde en önemli faktör, korumadır (Çakılcıoğlu, "Sürdürülebilir Turizm").

Sürdürülebilir turizm, yerel halkın geleneklerini korumaya, yaşam şartlarını düzeltmeye, kültürel ve sosyal mirasını çoğaltmaya özen göstermektedir. Turizm hem kendi devamlılığı için kültürel ve doğal kaynakları korumalı; hem de ekonomik gelişmeyi sağlamalıdır. Bu bakımdan sürdürülebilir turizm ile kitle turizm arasındaki fark ortaya çıkmaktadır. Sürdürülebilir turizmde kitle turizmden farklı olarak yerel topluma ekonomik kalkınmasında olumlu etkiler ön plana çıkmaktadır. Böylece halkın turizme karşı bakış açısı değişsin daha olumlu baksın ve turizmi geliştirmek ve doğayı korumak için çaba sarf etsin. Sürdürülebilir bir turizm insanın ve çevrenin birlikte uyumu ile olasıdır. Temel yaklaşım, insanın doğal çevre üzerindeki

1. Uluslararası Turizm ve Otelcilik Sempozyumu, 29 Eylül-1 Ekim 2011

etkisini en aza indirmek değil; doğal çevrenin insanla olan etkileşiminde en yüksek faydayı elde etmektir (Sarkım, 2007; 85).

Gelişmekte olan ülkeler ekonomilerini geliştirmek için en hızlı gelişen ve harcama gerektirmeyen sektör olan turizmi tercih etmektedir. Bu tercihte ülke ekonomisinin büyümesi uğruna sahip olunan kaynakların ve değerlerin bilinçsiz bir şekilde tüketilmesine neden olmuştur. Kaynakların gelişi güzel kullanılmasının önlemek için bir turizm prensipleri oluşturulmaya çalışılmıştır. Sürdürülebilir turizm prensiplerini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür (Stabler ve Goodall, 1997; aktaran: Çavuş ve Tanrısevdi, 2000: 155):

- Kaynakları devamlı biçimde kullanabilmek,
- Aşırı tüketim, atık ve israfı azaltmak,
- Çeşitliliği sağlamak ve bunları sürdürmek,
- Turizmi planlamaya dahil etmek,
- Yerel ekonomileri desteklemek ve güçlendirmek,
- Yöre halkını da söz sahibi olabilmesini sağlamak,
- Sektör elemanlarına ve halka sürekli danışmak,
- Turizmi mantıklı bir şekilde planlamak,
- Araştırma yapmak.

Hızlı nüfus artışı, artan endüstrileşme, yenilenemeyen doğal kaynakların tükenmesi, çevrenin kirlenmesi ve bozulması dünyanın ortak geleceğini her geçen gün daha büyük boyutlarda tehdit etmektedir (Akpınar, 2001). Çevrenin korunmasında turizmin fiziksel planlanmasının önemi çok büyüktür. Çevre kirliliğinin önemli nedenlerinden birisi de; çevreye duyarlı turizm planlamasının yapılmamasıdır.

Turizm ile sürdürülebilirlik çevre elemanları üzerine kurulmaktadır. Turizmin çekicilik unsurlarının çoğunluğu doğal ve kültürel elemanlardır. Turizm faaliyetlerinin doğal ve kültürel kaynaklar üzerindeki olumsuz etkileri ve bu etkilerin turizmin kendi geleceğini de tehlikeye attığını anlamaya başlaması ile sürdürülebilirlik anlayışı turizme yansımıştır. Ekonomik olarak turizm endüstrisinin gelişmeye katkısı yadsınamayacak boyuttadır. Ancak çevreye olan etkisi göz önünde bulundurulduğunda ekonomi ve doğanın dengesinin sağlanması gerekmektedir.

Turizm faaliyetlerinin çoğu doğal ve kültürel kaynakların sunulması, sergilenmesi ile gerçekleşmektedir. Buna bağlı olarak doğal ve kültürel veriler tahribata uğramaktadır, bu olumsuzluklar yerel halkta memnuniyetsizlik yaratmaktadır. Turizm faaliyetlerinin doğal ve kültürel kaynaklar üzerindeki olumsuz etkileri ve bu etkilerin turizmin kendi geleceğini de tehlikeye attığını anlamaya başlaması ile sürdürülebilirlik anlayışı turizme yansımıştır.

Turizm gelir sağlamanın en kolay yolu olarak düşünen zihniyetlerin, doğal ve kültürel bilinçli bir şekilde kullanması ve bölgenin arz potansiyelinden ziyade gelen konukları isteklerinin ön plana çıkması, kaynakların zorlanması yerli halkının turizm konusunda olumsuz düşünmesine neden olmuştur. Aynı zamanda bölgede yapılan turizm faaliyetleri oluşturulurken yörede yaşayan halka ve işletmecilere de söz hakkı verilmemesi, yöredeki faaliyetlerin belirli dönemlerle sınırlandırılması kullanımı ve tüketimi artırmaktadır. Bu sebeple beğenilen bir yerin turistik ömrü kısalmaktadır, devamlılığı kısalmaktadır. Sürdürülebilir turizm ekonomi, sosyo-kültürel ilgi ve doğa gibi üç konu ile geçerliliğini (Macgillivray & Zadek, 1995).

Toplumlardaki çevre bilincinin giderek artması turizm endüstrisinde de gelişmelere neden olmuştur. Uluslar arası turizm taleplerine bakıldığında çevre hareketli çalışmalara ağırlık verilmiştir. Sürdürülebilir turizm sektörde olan değişimleri takip eder, bunlara bağlı olarak da yön verir. Sürdürülebilir turizmin amaçları şu şekilde sıralanabilir(Sarkım, 2007:93):

- Yerel toplumun yaşam kalitesini arttırmak,
- Nesiller arasında ve mevcut nesil içinde eşitlik ilkesini korumak,
- Ekolojik sistemler ve biyolojik çeşitliliği sürdürerek çevre kalitesini korumak,
- Toplumun sosyal ve kültürel bütünleşmesini sağlamaktır.

İstihdam ve gelir artışı yoluyla yerel refahın ve yaşam kalitesinin geliştirilmesi sürdürülebilir turizmin koşullarındandır (Ceylan, 2001: 173). Turizm politikaları kısa vadede yüksek kar amacıyla; çevre, doğal kaynaklar, bölge halkı dikkate alınmaksızın planlanırsa; yüksek karlar yatırımcıları bölgeye çekecek, bilinçsizce talep bölge ve ya yörenin arz kaynaklarına bakmaksızın yatırım yapılacaktır. Böylece plansız ve düzensiz gelişen bir turizm endüstrisi, kısa dönemde yüksek kazançlar sağlarken; uzun dönemde bölgenin kendi kendini imha etme sürecine girilecektir.

2. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

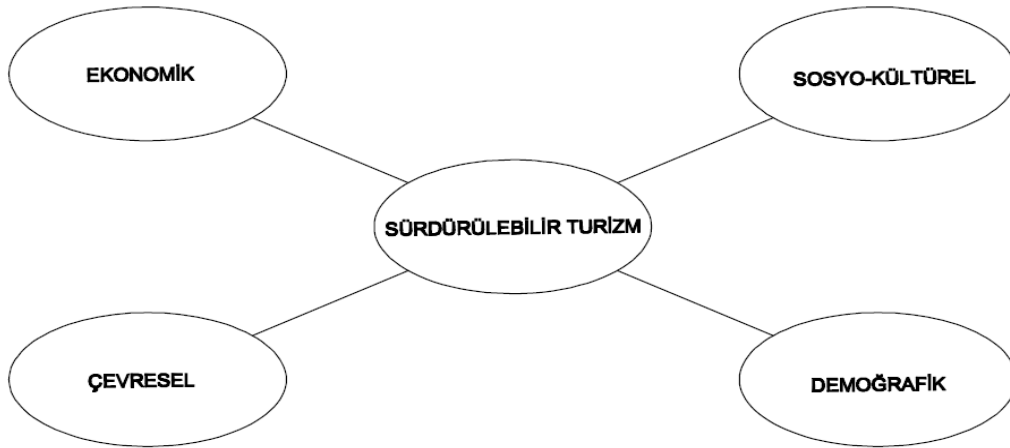
2.1. Örneklem Süreci

Çalışmada Güzelyurt'un turistik yapıları ve kültürel özellikleri araştırılmıştır. Yerleşimin geçmişi, barındırdığı medeniyetler sosyo-kültürel ve mimari özelliklerine yansımıştır. Çalışmanın amacı bölgede tespit edilen ve yaşanan farklı boyuttaki sıkıntılarını farklı kullanıcı gruplarının düşüncelerine başvurarak giderilmesi, turistleri ve yerel halkın turizm konusunda bilinç düzeyleri ne düzeydedir ve yeni öneriler getirebilmektir.

Yerel halk ve esnaf ile bölgeye gelen turistlerin sürdürülebilir turizm konusunda bilinç düzeylerinin farklı olup olmadığını belirlemeye yönelik yapılan bu çalışmada veri ve bilgilerin toplanmasında yüz yüze anket yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırmanın anakütlesini Güzelyurt'a gelen yerli ve yabancı turistler, bölgede ikamet eden halk ve geçimini sağlayan esnaf ve yatırımcılar oluşturmaktadır. Ancak gerek zaman gerekse mali kısıtlar dolayısıyla anakütlenin tamamına ulaşamamıştır. Araştırmada örneklem büyüklüğü Güzelyurt'un nüfusunun %10'unu olan 240 kişiye karar verilmiştir, esnaf, yerel halk ve turistlere 60 katılımcı olarak yer verilmiştir. Yapılan her anket katılımcıdan alındıktan sonra incelenmiş ve eksik yerler tekrar görüşülmüştür, böylece hepsi analize elverişli hale getirilmiştir.

2.2. Araştırmanın Modeli ve Hipotezleri

Araştırmanın modelinde görüldüğü gibi bölgeye gelen konukların ve yerel halkın sürdürülebilir turizm konusunda bilinçlerinin gelişebilmesi ekonomik, sosyo-kültürel, demografik ve çevresel nedenler olmak üzere dört değişkenden oluşmaktadır:

Şekil 1. Araştırmanın Modeli

Araştırma modelinde görüldüğü üzere, sürdürülebilir turizm turist ve yerel halkta ekonomik, çevresel, sosyo-kültürel ve demografik özellikleri bakımından farklılık göstereceği düşünülmektedir.

1. Uluslararası Turizm ve Otelcilik Sempozyumu, 29 Eylül-1 Ekim 2011

Araştırmanın temel amacı ve modeli doğrultusunda geliştirilen temel araştırma hipotezleri şu şekilde sıralanmaktadır:

H₀: Sürdürülebilir turizm bilinci turist ve yerel halkta ekonomik ve bölgenin çevresel özellikleri bakımından birbirinden farklıdır.

H₁: Sürdürülebilir turizm bilinci turist ve yerel halkta demografik ve sosyo-kültürel özellikleri bakımından birbirinden farklıdır.

2.3. Veri ve Bilgilerin Analizi

Verilerin çözüm ve yorumlanmasında yüzdelik (%), betimsel istatistikler (ortalama standart sapma), crosstab (çapraz tablo) dağılımları anlatım şekli kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde ve hesaplanmış değerlerin bulunmasında SPSS (Statistical Package for Social Sciences) paket programı kullanılmıştır. Anket bulguları, formların sonuçlarından elde edilen verilerin çizelgelerle ifade edilmesi ve her çizelgenin açıklanması şeklinde belirtilmiştir. Elde edilen verilerin yorumlanması ile değerlendirme yapılmıştır. En son olarak da elde edilen sonuçlar ile bölgedeki turizmin sürdürülebilirliğine yönelik soruların içerdiği kavramsal açılımlara göre öneriler ve sonuç ortaya çıkarılmıştır.

3. Araştırmanın Sonuçları

Bu bölümde; anketlerin istatistikî programlar ile sonuçlandırılması ile ilişkili çizelgeler oluşturulmuştur. Hem çizelgede sayısal değerlendirme hem de çizelge altlarında metinsel çözümlenmeleri yapılmıştır.

		Kişi Sayısı (n)	YüzdelikOran(%)
Cinsiyet	Bayan	26	43,3
	Bay	34	56,7
Yaş	18-29	42	70,0
	30-39	10	16,7
	40-49	5	8,3
	50 ve üzeri	3	5,0
Eğitim	İlköğretim	2	3,3
	Lise	9	15,0
	Önlisans	5	8,3
	Lisans	29	48,3
	Lisansüstü	15	25,0
Şehir	Aksaray	11	18,3
	Sakarya	2	3,3
	Niğde	1	1,7
	Urfa	1	1,7
	Afyon	6	10,0
	Kayseri	2	3,3
	Ankara	16	26,7
	İstanbul	8	13,3
	Kırıkkale	1	1,7
	İzmir	4	6,7
	Malatya	2	3,3
	Adana	1	1,7
	Bursa	1	1,7

1. Uluslararası Turizm ve Otelcilik Sempozyumu, 29 Eylül-1 Ekim 2011

	Bartın	2	3,3
	Nevşehir	2	3,3
Gelir	1000 tl ve altı	27	45,0
	1001tl-1500tl	6	10,0
	1501tl-2000tl	12	20,0
	2001tl-2500tl	9	15,0
	2501tl-3000tl	4	6,6
	3001tl-3500tl	1	1,7
	3501tl-4000tl	1	1,7
	4000tl ve üzeri	0	0

Tablo1. Yerli Turistin Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Araştırma örneğine katılan cevaplayıcıların cinsiyete göre dağılımı %43,3 kadınlardan, %56,7 erkeklerden oluşmaktadır. Yaş açısından yerli turistlerin %70lik kısmını genç turistler oluşturmaktadır. Ankete katılan yerli turistlerin eğitim durumlarına verdikleri cevaplar %48,3 lisans mezunu iken; %25'i lisansüstü eğitim mezunudur. Yerli katılımcıların %3,3 gibi bir oranda ilköğretim mezunu olmaktadır. Bölgeye gelen yerli turistlerin %26,7lik kısmı Ankara'dan gelirken, diğer kısımları çevre illerden bölgeyi ziyarete gelmektedir. En az katılımcı Kırıkkale, Urfa, Bursa, Niğde ve Bartın illerinden katılmaktadır. Bölgeye il merkezinden de konaklamalı misafir gelmektedir. Yerli turist katılımcıların gelir durumları incelendiğinde %45'i 1000 tl ve altı gelire sahipken; %20lik kısmı 1501tl-2000 tl arası gelir almaktadır. 4000tl ve üzeri gelir durumuna sahip turist yoktur.

		Kişi Sayısı (n)	YüzdelerOran(%)
Cinsiyet	Bayan	30	50,0
	Bay	30	50,0
Yaş	18-29	9	15,0
	30-39	18	30,0
	40-49	11	18,3
	50 ve üzeri	22	36,7
Eğitim	İlköğretim	1	1,7
	Lise	5	8,3
	Önlisans	12	20,0
	Lisans	19	31,7
	Lisansüstü	23	38,3
Şehir	İspanya	5	8,3
	Fransa	19	31,7
	İngiltere	4	6,7
	İtalya	7	11,7
	Usa	4	6,7
	Belçika	4	6,7
	Ç. Cumhuriyeti	1	1,7
	İsviçre	2	3,3
	Yunanistan	7	11,7
	Almanya	1	1,7
	Romanya	2	3,3

1. Uluslararası Turizm ve Otelcilik Sempozyumu, 29 Eylül-1 Ekim 2011

	Rusya	1	1,7
	Kore	3	5,0
Gelir	1000tl-1500tl	4	6,7
	1501tl-2000tl	2	3,3
	2001tl-2500tl	5	8,3
	2501tl-3000tl	6	10,0
	3001tl-3500tl	5	8,3
	3501tl-4000tl	16	26,7
	4001tl ve üzeri	22	36,7

Tablo2. Yabancı Turistin Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Yabancı turistlerin cinsiyet sayıları eşit dağılım göstermiştir, yaş dağılımlarına bakıldığında yaşlı turistlerin Güzelyurt'u ziyaret etmekte gençlere göre daha istekli olduğu ortaya çıkmıştır. Gelen yabancı ziyaretçilerin %38,3 lisansüstü eğitim almışken sadece 1 kişi ilköğretimlidir. Güzelyurt'a gelen yabancı ziyaretçilerin %31,7'si Fransa'dan gelmişlerdir en az Çek Cumhuriyeti ve Rusya'dan konuk katılmıştır ankete. Araştırmaya katılan katılımcıların gelir durumu %36,7 ile 4001tl ve üzeri gruba girmektedir. Gelirken kataloglardan burası hakkında bilgi alarak yada daha önceki gelen arkadaşlarından öğrenerek geldiklerini belirtmişlerdir. Bazı katılımcılar anket harici de fikir ve bölge hakkında isteklerini not etmişlerdir.

A		1	2	B		1	2
Cins	Bayan	8	13,3	Cins	Bayan	28	46,7
	Bay	52	86,7		Bay	32	53,3
Yaş	18-29	19	31,7	Yaş	18-29	28	46,7
	30-39	16	26,7		30-39	18	30,0
	40-49	15	25,0		40-49	8	13,3
	50 ve+	10	16,7		50 ve+	6	10,0
Okul	İlköğretim	23	38,3	Okul	İlköğretim	13	21,7
	Lise	30	50,0		Lise	17	28,3
	Önlisans	4	6,7		Önlisans	15	25,0
	Lisans	2	3,3		Lisans	6	10,0
	Lisansüstü	1	1,7		Lisansüstü	9	15,0
Dil	Var	35	58,3	Dil	Var	29	48,3
	Yok	25	41,7		Yok	31	51,7
Gelir	1000tlve altı	19	31,7	Gelir	1000tlve altı	29	48,3
	1000-1500tl	26	43,3		1000-1500tl	11	18,3
	1501-2000tl	7	11,7		1501-2000tl	10	16,7
	2001-2500tl	1	1,7		2001-2500tl	4	6,7
	2501-3000tl	3	5,0		2501-3000tl	2	3,3
	3001-3500tl	3	5,0		3001-3500tl	3	5,0
	3501-4000tl	0	0		3501-4000tl	1	1,7
	4000tlve üzeri	1	1,7		4000tlve üzeri	0	0

Tablo3. Esnaf ve Yerel Halkın Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları
A: Esnaf 1:Kişi Sayısı(n)B:Yerel Halk2:Yüzdeler Oran(%)

Araştırmanın yapıldığı Güzelyurt ilçesinde 8 kadın, 52 erkek esnaf; 28 kadın, 32 erkek yerel halktan ankete katılmıştır. Yaş özellikleri esnafın genç %31,7 ile 50 ve üzeri yaş %16,7 görülmektedir. Tablo3de görüldüğü gibi esnafın %50'si lise ve dengi öğrenim durumundadır; yerel halk kategorisinde araştırmaya katılan cevaplayıcının %28,3'lük bir oranda lise ve dengi öğrenim görmüştür. Yabancı dil tecrübesine ilişkin yüzdeler

1. Uluslararası Turizm ve Otelcilik Sempozyumu, 29 Eylül-1 Ekim 2011

dağılım ise esnafın %58,3ü; yerel halkın ise 48,3 yabancı dilleri vardır. Gelir konusunda esnaf grubunda %43,3ü 1000-1500tl gelir düzeyindeyken; yerel halkın 48,3ü 1000tl ve altı gelire sahiptir.

Esnafların Katılımcıları	1	2	Halk Katılımcıları	1	2
Güzelyurt'ta artan güvenlik sorunu turizm faaliyetlerini olumsuz etkilemektedir.	3,50	1,467 15	Güzelyurt'ta turizm faaliyetleri ile güvenlik sorunu yaşanmaktadır.	4,23 33	,9977 4
Güzelyurt sokaklarında altyapı eksikliği turistin alana gelmeme nedenlerindedir.	2,36	1,220 82	Güzelyurt'ta turizm faaliyetleri ile toplumsal ahlakta bozulmalar olmuştur.	4,10 00	1,020 14
Güzelyurt'ta trafik ve otopark sorunu alana erişebilirliği kısıtlamaktadır.	2,91 67	1,331 39	Turizm yerel halkı uzaklaştırıcı sosyo-kültürel değişime neden olmaktadır.	3,78 33	1,026 62
Alanda ticaretin canlılığı genç nüfusun bölgeye çekilmesi ve yeni iş alanları oluşturulmalıdır.	1,91 67	1,197 34	Bölgede yaşayan halk sayısı azalmış, dışarıya göç artmıştır.	2,73 33	1,388 41
Turizm ve arazi rantlarının artması, sosyo-ekonomik değişim bölgede turizmi olumsuz etkilemiştir.	2,96 67	1,301 46	Ticaret, turizm ve gece kalmaları geleneksel dokuya ve yerel halka zarar vermektedir.	4,06 67	,8410 4
Turistler tanıtım ve organizasyon eksikliğinden gelmemektedir.	1,86 67	1,199 81	Bölgede turizmden beklentiler sonucu halkın sosyal yaşamı olumsuz etkilenmiştir.	3,85 00	1,022 21
Turiste davranış etiği, hoşgörü ve	3,23 33	1,345 01	Bölgedeki doğal güzellikler turizm baskısı ve tesisler	3,85 00	,9884 9

1. Uluslararası Turizm ve Otelcilik Sempozyumu, 29 Eylül-1 Ekim 2011

misafirperverlik gibi yerel özellikler azalmıştır.			ile bozulmaktadır.		
Bölgede sektörde eğitilmiş ve dil bilen elemanlar çalışmaktadır.	2,88 33	1,391 15	Tabela, reklam panoları görsel kirlilikle alanı olumsuz etkilemektedir.	3,03 33	1,401 77
Turistin bölgede konaklamaması tesislerin nitelik ve nicelik açısından yetersizliğinden dir.	2,58 33	1,381 37	Turizm sonrası artan taleplerle oluşan rant kavgaları halkı rahatsız etmektedir.	3,31 67	1,282 10
Turizm faaliyetlerinde ekonomik, sosyal ve fiziksel alanda denetimler yapılmıyor.	2,31 67	1,282 10	Halk bölgedeki turizm faaliyetlerinden gelir elde etmektedir.	2,41 67	1,239 08

Tablo4. Esnaf ve Yerel Halkın bölge turizm faaliyetlerinin sürdürülebilirliğinin Önem Derecelerini Gösteren Betimsel İstatistik Dağılımı

1: Ortalama 2: Standart Sapma

Araştırmada Güzelyurt'taki turizm faaliyetlerinin sürdürülebilirliği ile ilgili düşüncelerinin önem derecesine göre sıralandığında ($x=3,5000$) esnafa göre; bölgede artan güvenlik sorunu turizmi olumsuz etkilemektedir. 2.sırada ($x=3,2333$) turiste davranış etiği, hoşgörü, misafirperverlik gibi yerel özellikler azalmıştır. Yerel halka göre ise; ($x=4,2333$) Güzelyurt'ta turizm faaliyetleri ile güvenlik sorunu yaşanmaktadır, 2.sırada ($x=4,1000$) Güzelyurt'ta turizm faaliyetleri ile toplumsala ahlakta bozulmalar olmuştur.

	1A	2A	1B	2B
Güzelyurt yeterince tanıtılmamıştır, tanıtım ve organizasyon eksikliği vardır.	1,7333	1,14783	3,0167	1,09686
Güzelyurt'ta kontrolsüz yaşam, güvenlik ve aydınlatma sorunu yaşanmaktadır ve turist güvensiz hissetmektedir.	2,8667	1,40781	3,7500	1,15897
Güzelyurt'taki altyapı yetersizliği turizmi olumsuz yönde etkilemektedir.	2,2500	1,24363	3,5333	1,01625
Yoğun ticaret ve gece kullanımı konaklama tesislerindeki konforu bozmaktadır.	3,1167	1,18023	3,2500	1,17351
Güzelyurt'taki tesisler bölgedeki	2,6000	1,12295	3,6000	1,18178

1. Uluslararası Turizm ve Otelcilik Sempozyumu, 29 Eylül-1 Ekim 2011

diğer tesislerden kalite ve standart olarak düşüktür.				
Turizm ve artan rant kavgaları toplumu ve turisti rahatsız etmektedir.	3,0333	,99092	3,3000	1,01347
Tarihi yapıların bakımı, restorasyon çalışmaları yeterli değildir.	1,8167	1,11221	3,2667	1,20545
Bölgedeki görüntü ve çevre kirliliği olumsuz bir imaj oluşturmaktadır.	2,8000	1,24601	3,3000	1,16880
Doğal güzellikler ve yeşil alanlar nitelik ve nicelik açısından yetersiz.	2,9167	1,30568	3,6667	1,08404
Kentsel mekan düzeni içinde çarpık yapılaşma ve restorasyon bölgeyi olumsuz etkilemektedir.	2,4333	1,21246	3,2500	1,05163

1A: Yerli turist Ortalama 2A: Yerli Turist Standart Sapma

1B: Yabancı Turist Ortalama 2B: Yabancı Turist Standart Sapma

Araştırmaya katılan 60 ar yerli ve yabancı turist bölgedeki turizmin sürdürülebilirliği ile ilgili düşüncelerinin önem derecesine göre sıralandığında yerli turist için 1.sırada ($x=3,1167$) yoğun ticaret ve gece kullanımı konaklama tesislerindeki konforu bozmaktadır, 2.sırada ($x=3,0333$) turizm ve rant kavgaları toplumu ve turisti olumsuz etkilemektedir. Yabancı turiste göre de; 1.sırada ($x=3,7500$) Güzelyurt'ta kontrolsüz yaşam, güvenlik ve aydınlatma sorunu yaşanmaktadır ve turist güvensiz hissetmektedir, 2.sırada ($x=3,6667$) Doğal güzellikler ve yeşil alanlar nitelik ve nicelik açısından yetersizdir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada turist ve yerel halkın ekonomik, çevresel, sosyo-kültürel ve demografik özellikleri bakımından birbirinden farklı olup olmadığı incelenmiştir. Anket sonuçlarındaki yüzdelerin çoğunluğuna göre; eğitim düzeyi yüksek ancak gelir düzeyi düşük, Aksaray ve çevresinden gelen yerli turist profili tespit edilmiştir. Eğitim düzeyi yüksek, gelir düzeyi kendi para birimlerine çevrildiğinde orta halli ve Avrupa kentlerinden gelen yabancı turist yoğunluğu belirlenmiştir. Bu durumda alanı kullanan yerli turist profili; eğitilmiş, bölgeyi tanıyan ve yakın çevreden konaklamasız gelenler olarak belirlenirken, yabancı turist profili eğitilmiş, kültürlü ve yerleşimin tarihi doku olmasından dolayı gelen Avrupalı ve konaklamalı turistler olarak tespit edilmiştir.

Yerli ve yabancı turiste sorulan fiziksel ve sosyal çevre içerikli sorulara verilen cevaplar çeşitlilik ve farklılıklar göstermektedir. Yerli turist, yoğun ticaret ve gece kullanımı konaklama tesislerindeki konforu bozacağı, turizm ve artan rant kavgaları toplumu ve turisti rahatsız edeceği, bölgedeki görüntü ve çevre kirliliğinin olumsuz bir imaj yaratacağı, bölge altyapısının yetersizliğinden ve bununda turistleri güvensiz hissettireceği görüşündedirler. Güzelyurt'un yeterince tanıtılmadığını özellikle sözlü olarak da eklemiştirler. Yabancı turist; bölgedeki altyapı sorunlarından kendilerini güvensiz hissettireceği, çevresel elemanların nitelik ve nicelik açısından yetersiz olduğu, Güzelyurt'taki tesislerin kalite açısından yetersiz olduğu fikrindedir. İki ayrı kullanıcı grubunun sorulara verdikleri cevaplar birbirinden farklıdır. Yabancı turistin yerleşimi, bölgeyi, genel, ekonomik, sosyal ve fiziksel yapıyı bilmemeleri, soruları yerli turistten farklı cevaplamalarına neden olmuştur. Yerli turist yerleşimin sosyal yapısını ve bölgeyle ilgili genel sorunları bilmeleri nedeni ile sorulara yabancı turistlere göre daha gerçekçi yanıtlar vermişlerdir.

Yerleşimde yaşayan yerel halk lise ve dengi okul eğitilmiş, turistik bölge özelliğine yeteri kadar yabancı dil bilmeyen ve çoğunlukla dar gelirli aileler niteliğindedir. Bölgede, esnaf ve işletmeci grubu ise çoğunlukla lise

1. Uluslararası Turizm ve Otelcilik Sempozyumu, 29 Eylül-1 Ekim 2011

mezunu, yabancı dil bilen ve yerel halka göre daha iyi gelir ile yaşam sürmektedir. Bu durumda yerleşimin kültür düzeyi yüksek turistler tarafından tercih edildiği ancak yaşayan halk ve esnaf ve işletmecilerin turistten yararlanma potansiyelinin ekonomik olarak fazla olmadığı tespit edilmektedir.

Yerel halk ve esnaf yöneltilen sorulara her ikisi de artan güvenlik sorunu turizm faaliyetlerini olumsuz etkileyeceğini belirtmiştir. Yerel halk ayrıca Güzelyurt'ta turizm faaliyetleri ile toplumsal ahlakta bozulmalar yaratacağı, ticaret, turizm ve gece kalmaları geleneksel dokuya ve halka zarar vereceği görüşündedir. Yerel halk sosyal, toplumsal, kültürel açılarından yerleşimdeki turistik potansiyeli sakıncalı bulurken, ekonomik açıdan gelir elde edilebildiğini ifade etmiştir.

Esnaf, turiste davranış etiği, hoşgörü ve misafirperverlik gibi yerel özelliklerinin azalacağı, turizm ve arazi rantlarının artması, sosyo-ekonomik değişim bölgede turizmi etkileyeceğinden bahsetmiştir. Esnaf ve işletmeciler alana yeterli turist gelmediğinden ve altyapı eksikliklerinin turistleri bölgeye çekmede olumsuz etkilediğini belirtmiştir.

Sürdürülebilirlik kavramı sosyal, ekonomik, çevresel ve kültürel gibi alt başlıkları ile Turistlerin beklentileri, esnaf ve işletmecinin daha fazla kazanç kaygısı, yerel halkın alanda yaşamlarını sürdürme isteği yerleşimin turizm açısından ne şekilde ve hangi koşullarda sürdürülebilirliğinin sağlanması için birtakım kullanım önerileri getirilmelidir. Güzelyurt'ta güvenlik, ahlaki değerler, göç, yaşam biçimi, eğitim, davranış etiği ile ilgili sosyal sorunlar tespit edilmiştir. Bu sorunları gidermek ve sorunlar için çözüm olabilecek politika, ilke ve stratejilere yönelik öneriler bu çalışmadan şu şekilde olabilir:

- Yerleşimde dış alanlara hareket verilmelidir.
- Dışa dönük turizm faaliyetleri kazandırılmalıdır.
- Turizm olgusunun küçük ölçekli, sürdürülebilir nitelikte çeşitlendirilmesi ile güvenlik sorununun ortadan kaldırılmalıdır.
- Sivil toplum örgütleri, devlet, kamu ve özel sektör işbirliği içerisinde bölge halkını turizm konusunda bilinçlendirilmelidir.
- Yerel halkın kararlara ve turizme katılmalıdır.
- Yerleşimde gerçek yaşamın kurgulanması ile toplumsal ahlaki değerleri korunmalıdır.
- Sürdürülebilir ekonomik projelerin teşvik edilmelidir.
- Turizm olayı içerisinde istihdamı sağlanmalıdır.
- Yerleşimde küçük ölçekli konaklamaların, pansiyonculuğun geliştirilmesi ile turist-halk yaklaşması sağlanmalıdır.
- Güzelyurt'a ait çömlekçilik ve bağcılık gibi çalışma alanları, komşuluk, folklorik değerleri olarak tüm yaşam biçiminin turizme hizmet vermelidir.
- Turizm tesislerinde Kaleiçi'ne ait yemek kültürü sergilenmelidir.
- Turizm alanında çalışan personel eğitim almalıdır.
- Ulusal, uluslararası projelerde yerleşimin konu edilerek eğitime pay ayrılmalıdır.
- Yaşam kalitesi artırılmalıdır.
- Yerleşimde ticaret etiğine dikkat edilmelidir.

Kişisel sorumluluk ve bölgesel bilincin hakim olması yerleşimdeki davranış etiği içerikli sorunların giderilmesi alanın turizm açısından sürdürülebilir kullanımına sosyal bağlamda destek verecek nitelikte önerilerdir.

Araştırma sonuçlarının özellikle Aksaray ve çevresinde turizm faaliyetleri yürüten gelen konuklarını değişik bir mekana götürmek isteyen turizm iştirakçilerine, acentelere, tur liderlerine ve bu konuda çalışma yapacak olan akademisyenlere önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Ancak bu araştırmanın belli kısıtlar dahilinde yürütüldüğü gözden uzak tutulmamalıdır. Çünkü bu araştırma kapsamına sadece Aksaray'ın Güzelyurt ilçesine gelen belirli bir turist grubu dahil edilmiş, yerel halktan verilen tepki ve istekleri kısmen yansıtılmıştır. İleride yapılacak araştırmalara farklı ilçeler dahil edilip, karşılaştırmalar yapılabilir.

1. Uluslararası Turizm ve Otelcilik Sempozyumu, 29 Eylül-1 Ekim 2011

KAYNAKÇA

- Akpınar, S. (2001). Türkiye'nin Turizm Merkezlerinde Ekoturizm Yaklaşımları. <http://www.kentli.org/makale/sizden.htm>. Erişim Tarihi: 05.07.2011.
- Aslan, Alper, (2008). Turizm Planlamasına Yerel Toplumun Katılımı: Saklı Bahçe Akyaka Üzerine Bir İnceleme. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, cilt: 19, s. 71-83.
- Avcıkurt, C. (1997). Avrupa Birliği İle Bütünleşme Sürecinde Türk Turizmi Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Burr, S. W., (1995). What Research Says About Sustainable Tourism Development. *Parks and Recreation*, findarticles.com, Erişim Tarihi:12.07.2011.
- Ceylan, Tülay, (2001). Turizm ve Sürdürülebilir Gelişme. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, cilt:12, s. 169-177.
- Çakılcıoğlu, Mehmet, "Sürdürülebilir Turizm", <http://www.kentli.org/makale/meh-sür.html>. Erişim Tarihi: 06.07.2011.
- Çavuş, Ş., Tanrısevdi, A. (2000). Sürdürülebilir Turizm ve Yerel Ölçekli Bir Sürdürülebilir Turizm Gelişme Modeli Önerisi. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, cilt:11, s.149-159. <http://tr.wikipedia.org/wiki/S%C3%BCrd%C3%BCr%C3%BClebilirlik> Erişim Tarihi:9.07.2011.
- Inskeep, E. (1991). "Tourism Planning;an Integrated and Sustainable Development Approach", Van Nostrand Reinhold, New York.
- Macgillivray, A. & Zadek, S., (1995), *Accounting for change; indicators for sustainable development*, New Economics Foundation, London.
- Sarkım, Mustafa, (2007). Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Turistik Ürün Çeşitlendirme Politikaları ve Antalya Örneği, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, İzmir.
- Stabler, M., J. ve Goodall, B, 1997. Environmental Awareness, Action and Performance in the Guernesey Hospital Sector, *Tourism Management*, 18 (1): 19- 32.